

Մ Ի Ի Ն Ա Տ Ի Յ Ի Է Ր Ճ Ի Յ Ա Ս

ԻՒՉԻՒՆՃԻՒ ՍԵՆԵ ՆԻՒՄԵՐՕ — 91 — 1861 — ՅՈՒՆԻՍ — 15 — ՎՍՄՈՒՆԱՐԵՍ — 1278 ՃԻՒՒՒՄԱ ԻԹԵՍԻ

ՄԵՍԻՒՒՔԵԱԹ ՅՈՒՆԻՍ 13

Օսմանյան լիազոր	169 30
Ինկիլեզ	186
Փրանսիացի	150
Իմպերիալ	153
Գարսոն	28 30
Գրեյ	86 30
Պէշխեմարմարեզ երկրորդ	57 20
Խաչկուն թահկի	70 30
Սէյիմ	70 30
Գ. Ծնածկուն էսկի	62 11
Սէհրիմ Եէնի	

ՀԱՎԱՏՏԻՍԱԹԸ ՄԻՒԹԵՆԵՎԱԻՅԵ

Կէշէն սաղը կրնն, չէվքեթլու Լֆէնաիմիզ հաղթեթլուի, նէճաւ պեթլու չէհալտեկեան հաղարաթը պերպեր օլտուգլարը հալտէ, Տօլմա պաղտեթլուի թէաթրօյու Հիւմալունու թէշքի պուլուրարագ, սէրայը Հիւմայուն մուզիգաճըլարը մալիքեթլուի իճրա օլտուան օլտեղարը սէյր Թէմաշա պուլուրմուշարարը:

— Պու բէնճէմպիս կրնն ինչիւն լէթլու ֆէխամեթլու Գաբիտան բաշա հաղթեթլուի հաղթը բիւլուն տուգլարը հալտէ, պաղը կէմիլերին պոյլարը ուղապրարագ, վարօր մաքինալարը տախի վաղ օլտեմասը նա տալիս թէճրիպեթլու օլտեմուշտուր:

— Սուպիս պէյին եէրինէ Արիֆի եֆէնսի տէֆեթը եմինի թայեին պուլուրմուշտուր:

— Պուլտա միւթէսարըթը Պուլտեմաին բաշա հաղթեթլուի, Սուլալաճ, Լիւտէք վէ Բիրմայըլ Գասապալարը կէզմէք իւզլէ, տէվրէ չըգմը տըր:

— Իսթանպուլուն Գալօրըմլարը թամիր օլտեմարագ Լաղըմ կէլէն մէսարիֆաթըն նըսթը միւլը սահիպէրինաէն ուլլընոյ, վէ նըսթը տախի հիւքիւմէթ թարաֆընտան էտա օլտեմաճալմը:

— Նաբօլտէ պուլունան ուլղունուղուգլարը նիզամընա Գոյանա Գատար օլ մէմուրիյէթան Գալմագ, վէ մէմուրիյէթի պիթաիկինտէ, օլրիւթպէ լաղլ օլտեմագ իւզլէ, Ժէնէրալ Չիւլտինի, Նաբօլտէ Գրալ վէքիլ իւնվանըլա սէվգ օլտեմուշտուր:

— Յուլիս 13 տէն, Բամասան կէլէն խապեթլուի կէօրէ, Բաբա հաղթեթլուի քէսպի իֆադաթ խլէմիշ, վէ հաթթա տիշտուտ կէզմէյէ տալի պաշաճը տըր:

— Պէշխեմարմար Լիւթ չէհրինտէ Գաղա մէճիսինտէ, միւսիւ Լամպօթ նամ պիր զաթ, մէքթէպլէրինէ, բաբաս կիւրուհինին աւլա Գալլըմմասընա տալի պիր թէքլէֆ թագաիմ իթաիկինտէն, 8 Գուրայա Գալլը 50 Գուրա իլէ Գապուլ օլտուն մուշտուր:

— Փրանսատա պիր առէմին քէօբէյինն աղղընտա պիր նէվի բահաթ սըղըլը պուլունտուղու կէօրիւլէրէք, սահիպի թէֆթիլ իթմէք իւզլէ աղղընը աշըպ պագմատա, Գաղաբա քէօբէյին տիշլէրինտէն պիր բարմաղը եարալանըր. վէ էվլէլա հիշ պիր էյ եէրինէ Գոյմայարագ, թէքեա սիւլիտէր, ֆէգաթ կիթաիքճէ վիւճուաինտէ պիր ֆէնաղը կէօրէրէք հէքիմէրէ միւրաճաթ իտէր իսէտէ, իշ իշտէն կէշմիշ օլմաղին, քէօբէյին Գալտուղուղու զէհրի թագաղղընա վուրուր, վէ քիւլի զալրէթ վէ թիմարաթ պօշա կիտէրէք էօլլուր: Պիշարէյէ թիմարիտէն հէքիմ թէճրիւպէօրինճէ Գալիլ եալլընը Գուլտուգլէքօբէքէթ, իլլա հէր քէօբէյին տիշլէրի եարալանտան տալիմա սաղըրմասընը նասիհաթ վէրաիթտէն սօնրա, էօլլէ պիր Գաղապաղա կէլիկի հալտէ տախի, շաշըրըպ Գալմայըլ, հէման անինտէ թուղու սու իլէ եարայը եղգամալը, վէ պատէհու իւզլէրինէ, պիր տաճալմագ Գլըթի-Գալմիթիմ տամլաթմալ տէր:

— Բուսիա Գրալը հաղթեթլուի նի, շու վուրուլուպտա քէպէրսիղճէ Գուլթուլմասընտան տօլայը, տուէլի մուաղղամա թարաֆարընտան, իսասթէթէն թէպրիք զըմընտա մէմուրէր կէօնտէրիլմէքտէ իմիշ:

— Հէր նէ Գատար Լարիպալի իշին, Գաբէրտտան չըգմը, պիր եէրէ կիտէճէքիմիշ տէյու հալտաիս օլտեմուշ իտի իսէտէ, պու տէֆա եալան օլտուղու (Գաղթեթալարտա օգուլմուշտուր:

— Թէրալիլի Սիւսի-Նիւն պիրիսի, տահա Իսթանպուլա եէնի կէլիպ թագաիմ էօնիւնտէն կէշմէքտէ իքէն, զէվալլը սուճուլուն պիրիսինին, «Թագաիմ սոյո», «Թագաիմ սոյո» տէյու շաղըրմասընը իշլէթաիքտէ, կիւլայա քէնտուլէ քիւթի իտէյօր զանն իտէրէք, պասթօնու չէքիպ, մէրգուլուն պաշընա իրտիլմէկէ պաշլատըլը կէօրիւլմիւշտուր:

Լիւրօպատա Գուլու կիպի կէշէն Ֆրէնքլէրտէն պաղըլարընըն, թիւրքիյայա կէլիքլէրինտէ իճրա իթաիքլէրի թէրալիսիպիլէրէրի, հաղթեթլու Լիւրօպալար իշլէթաիքլէրինտէ, ինանամամագտէ տիրէր. վէ շու խուսուսուն սէպէպի իսէ, թիւրքիյամըղտա Գատիմի պուլունան միւսաֆիրէրվէրլին զըլաթէլիկի տիրտէյէպիլլէրի:

— Փրանսատա 60 եաշընտա իւթթարըն պիրիսի, 41 եաշընտա Գըլըն պիրիսի իլէ մէրճիմէյի ֆուրուլա վէրիլ իսէտէ, թագաիթըլա սալիլէսինէ իսթարըլը տախի իլալէ օլտեմարագ, օլտէրէճէ Գըսգանճըլքէյտա իտէրէրի, պիր կիւն թէհի պիր շիւքհէյէ զահիպ օլարագ, մէրգուլմէյի պօղաղամաղէ Գալգըլըք, Գըլ պաղըրըր, Գոմշուլար էթիլշիւրէր, վէ պիր իքի եարալանան օլտուգլան սօնրա, Գըլ Գուլթարըլըպ, Գաթիլ տախի հիւքիւմէթէթէսիմ օլտեմուր:

— Բաման մալիլէճէ հալի բէք բէրիշան օլտալ, քիլիսէճէ կէլիլէրտէ կիւն պէկիւն թէնէղլիւ կէօրիւլմէքտէ օլտուղունտան, օլ թարղպահալար, եանի բիշքէլէր վէ հէտիլէլէր պէյանընա միւսարաթ իտէն, Լիւթիա նամ զաղթեթաթէ սիւքիւթ կէօրիւլտիւքտէն պաշգա, մէղքիւր զաղթեթաթէ առէմին պիրիսինն պէշ ֆրանգ իանէ իլէ պէրապէր, «Չիմիլէ Գատար սիլ միլլէթլուի մօյտուլուգ, Չիմիլտէն սօնրա տալի միլլէթլու սիլի սօյաճալար տէյու պիր քէաղըր կէլիլ իտուկի զաղթեթալարտա օգուլմուշտուր:

— Լիւրօպաճա Չիմիլէրտէ միւթէնա հիշ պիր հալտաիս պուլունմալուպ, զաղթեթալար իսէ, ճիւլունտ Հիւմայունու չէվքեթթմագրուն, վէ Լիւրիգա պասհլարըլա մէշղուլ պուլունմագտէ տիրէր: Լիւրիգանըն մէմալիքի միւթթէմէասը հէր նէ Գատար պիր Գաշ ոյտան պէրու իքիլէթագսիմ օլտեմարագ, պէյնլէրինտէ ուֆագ թէֆէք Գալղա իճրալէրի տախի կէօրիւլմէքտէ իսէտէ, շու Գալղանըն պաշընա սէպէպի, Ղէնուպ թարաֆընտա էսիր ալըպ սաթմագ վէ հալվան կիպի շաղըլորմագ առէթինին իրիսթիյանըլա վէ ինսանիլէթ մուղայիր պուլունտուղու իշին, Գալըրըլմասընա տալիլ վուգոճա կէլէն իտտալար օլտալ, տա

յիմա Հիմալ, եանի էսիրկինն գաւ-
տորըմասընը արդու խոնն թարա.
ֆըն էհալիսի հէմ ագըլը վէ թա.
պիաթիլէ հէմոն զէնկինն պուլուն.
մաղին, տայիմա զալէպէ իտէպիլէ.
ճէքլէրի թէֆէք.քիւրիւ շէյլէ տուր.
տուն, Լվորպա տէվէթլէրի տախի
օլ թարաֆըն հազգը պուլունտու.
զունա րէյ կէօսթէրմէյէ պաշատը.
զընտան, վէ թիւճճար կիւրուհի ի.
սէ, ճէնք վէ մուհարէպէ եիւզիւն.
տէն հուսուլէ կէլէճէք մահզուր.
լարտան թէլէք.քի խլէտիքլէրինտէն,
պիւլիւք պիր գալղա աջըմագսըզըն,
միւսալէհայա միւրաճաթ օլունա.
ճաղը էմէլ օլունմագտէտիր :

Հիմալ թարաֆընտա իսթիյաթէն
400 պին սակէր թօրլանըլըպ վէ 400
միլիօն թալէր իսթիքրաղ օլունմա.
սընա գարար վէրիլմիշ օլունղու հալ.
տէ, Նէնուպ թարաֆընտաքի, պին.
լէրճէ էսիրկէրի մէրհամէթսիլ սու.
րէթոն չալըշտըրարագ զէնկինն օլ.
մագ իւմիտիտէ պուլունտուլմագտէ
իքէն, զըտուր օլարագ, եիւզտէ 8
ֆայիլ իլէ 15 միլիօն թալէր իսթիլ.
րաղ իսթէնիլիպ, անճագ 8 միլիօն
պուլունապիլմիշ օլունղունտան,
եիւզտէ 10 ֆայիլ, վէ բարա եէրի.
նէ բամպուգ գապուլ օլունմագ իւզ.
րէ, 50 միլիօն թալէր իսթիքրաղ օ.
լունմագէ մէճպուլիլիէթ հաւը օլ.
մուշտուր :

— Փարիստէքի (Ումանը Իսթիլ.
րագընը իւզէրինէ ալան միւսիւ Սի.
րէսին մուհաքէմէսի պիթէրէք, պիր
արգաւտալը իլէ պէրապէր 5 շէր սէնէ
հապտ օլունուպ, վէ 3 էր պին ֆը.
րանգ ճէրիմէ վիւմէլէրինէ իլամ օլ.
մուշտուր :

— Ֆրանսատա քէմիքճի վէ քիւլ.
ճիւ պիր տաէմ, իսայլիճէ փարա գա.
զանտըգտան սօնրա, պիր վագթ տա.
խի զէվգ ու սէֆա վէ հօվարտաճա
էօիւր կէչիւրմէյէ գարար վէրտիկին.
տէն, պէրապէրինէ կիւզէլճէ պիր
գըզ ալարագ Փարիսէ կէլիպ, միրաս.
եէտիճէ կէզմէք իւզէ կիւնտէլիյի
5 ֆրանգա թէմիլ բաք վէ քէնտու.
սի շիրինիմա պիր գօմիսիօնէր, (եա.
նի միւսաֆիւրէրի կէզտիւրիճի պիր
նէվի թէրճիւման եախօտ համալ)
թուլթար, վէ ճէմէրուլէք իտէրէք
հէր սէյրի եէրլէրինի կէզէր, վէրասթ
կէլտիքճէ պիր չօգ զիյ գըլմէթ էշ.
եալէր ալըպ, պիր սանտըղա տօլուն.
րուր իսէտէ, մահպուլպէյի սատըգա.
սը զանն իթտիկի գըզ, գօմիսիօնէրէ
ապալը եադտըղընտան, սէօզ պիրլէք
իտէրէք, մէզքիւր զիյ գըլմէթ էշ.
եայը ալարագ ֆիրար իտէր :

— Լիսի թարիլիւրին իլինտէ շու.
տիգթաթէ շայան գանուլար կէզ.

րիւլմիւշտուր քի, օլ վագթլարտա
պուլունան թէրպիլէսիլիքլէրի պէ.
յան իթմէքտէ տիր. եանի, 1624
սէնէսինտէ, Լւսթիւ տէվէթի ա.
լէպալարնպան պիրիսի, գապիթան.
տէն պիրիսինի եէմէյէ տալէթ իլէ.
տիրտէ, շու թէնպիհաթը պէյան
իթմիշ տիր :

« 1°. Շուզուրա կէլտիկինտէ
էլպիսէսի վէ ճիլմէլէրի թէմիլ օլ.
մալը, վէ սէրիսօշճա օլմամալը. 2°.
Սուֆրա պաշնտա սանտալիլ իւզէ.
րինտէ սալլանմամալը, վէ ալագլա.
րընը տիրէք կիպի ուզաթմամալը. 3°.
Հէր լօգմա արգասընտան, չա.
փուգ սէրիսօշ օլմասըն իլին, շարապ
իլմէմէլ, վէ հէր թապագտան սօն.
րա, շարապ գատէհէրինի պօշալթ.
մալըպ, իլլա եարըսընա գատար իլ.
մէլի վէ իլմէզտէն էվլէլ պըլըգլարըն
վէ ալըզընը թէմիլիլմէլի. 4°. Լիլինի
թապաղըն իւսթիւնէ գօյմամալը, վէ
քէմիքլէրի վէ եախօտ արգասընա,
սուֆրանըն ալթընա աթմամալը. 5°.
Բարմաղլարընը եալլամամալը, վէ ար.
գասընա տիւլէճէք գատար, շարապ
իլէր իլէն գատէհի եօգարու գալարը.
մամալը » :

ԸՅՊԵՐՈՒՆ

Խայլի վագթտան պէրու Աը.
սըրտա պուլունան իսթանպօլու Սի.
տիլ աղա Լէյիսէանըն սատագաթը
մէրղուպէսինէ պիր միւքեաֆաթ օլ.
մագ իւզէ տէվէթլա ֆէխամէթ.
լու Սայիտ Բաշա հաղըթլէրի թա.
րաֆընտան միրալայըք րիւթպէսի
թէվճիհ պուլըրուլալ, վէ պէյլիք
իւնվան իթապիլա գատըրը թէրֆի
գըլնմըշտուր :

— Պու կիւն Կրօնտիան վէ Բա.
ղաքիան ժողովարտան միւրէք.
քէպ խաւն ժողով թէճէմիւ իթտի.
կի իլիտիլմիշ տիր :

— Պիր թագըմ առէմէր, ճէհալէթ.
լէրինտէն նաշի, ալգ վէ ալգասիւր.
իւն նէ իտուկին պիլմէտիքլէրինտէն,
միլլէթիմիլին իլէրու կիթմէսինէ չա.
լըշմատըգտան պաշգա, քէնտիլէրին
ադըլարը իրմէտիկի նիլէ իճրալէրի
վէ թէպէտտիւլաթլէրի իսէ միլլէ.
թիմիլ իւզէրինտէ կէօրտիւքճէ, թա.
պիաթիլէ հարէտ պիրլէ, ագսինէ
հարէքէթէ չօգըշըպ, « Եալմալ իւլմ
պէ, Ելգասիլլէրի Եա մէսէլինի իճրա
իտէրէք, Նիլէ ֆախտէլու իճրալարա
եա պիւթիւն պիւթիւն մանի օլմագ.
տա տըրլար, վէ եա տա թէհի վա.
գըթլար կէլմէսինէ սէպէպիլլէթ
վիւրմէքտէ տիրլէր : Կէրէն շու հալ
պիր ասիլիլէք տիր, լըքին տէրտ
վագթիւնտէ տէրմանըր տիւլէնիւլ

տիւլիւ տախի պիր սահիլիլ օլուն.
ղունտան, ճէհալէթ նէ գատար թէհ.
սիրինի իլէրու կէօթիւրմէքտէ իսէ,
ալգասիւրութիւն րուհու, եանի ալ.
գասէրլէրին շէվգ ու զայրէթ վէ ֆէ.
տաքէարըգլարը տախի, օլ գատար
գարը կէլմէքտէ վէ տայիմա զալէպէ
իթմէքտէ (եէնմէքտէ) տիր :

« Պիր սէնէտէն, եանի Սահմանա.
գրութիւն վալ օլունալըտան պէրու,
ճահիլլէր թարաֆընտան կէօրիւլէն
նալայըք, վէ զէմմէ շայեան հարէ.
քէթլէր տօղըրուսու ալըրը մէրթէ.
պէ թէհէսիւլ օլունաճագ րատտէ.
լէրտէ տիրլէր. ֆէգաթ պու ճիւլէ
ալգասէրլէր վէ ուսուլմասէրլէր թա.
րաֆընտան զուհուրէ կէլէն զայ.
րէթլէր սայէսինտէ, պէյլէ պիր
տարըք սէնէտէ, թէլէր օլունան
ընկերութիւնլար, վէ կէօրիւլէն ֆա.
ղըլանէ հարէքէթլէր, տահա զիյա.
տէ մէտհ ու սէնալէրէ վէ շիւքրա.
նիլէթ սէզա տէրէճէլէր տէտիրլէր :

Հու ալգասիւրութիւնլարըն արա.
սընտա, պիր այտան պէրու սէմէ.
րէյի մէրղուպէսինի կէօրմէքտէ պու.
լունտուղըմուզ, Պ. Կրիգոր Ռու.
բինեան ալգասէր տէլիլանընըն ֆէ.
տաքէարանէ պիր ֆաղիլէթիւնի, ար.
թըք բէրտէյի սիւքիւթ թահթըն.
տան զահիլէ չըգարմաղէ թէքեասիւլ
իթմէյի ճայիլ կէօրէմէյիլ :

Պ. Կրիգոր Ռուբինեանըն գա.
թէն տէֆթէր թուլմագ իլլինտէ
մէհարէթի քեաֆի, վէ միլլէթիմիլ
տէլիլանըլարընըն, լիսանլար պիլտի.
կի հալտէ տախի, եալընըզ պիր տէֆ.
թէր թուլմագ ուսուլինի պիլմէ.
տիքլէրինտէն, եա պօշտա կէզմէյէ,
վէ եա տա ատի պիր իրմմէթքեար
օլմաղէ մէճպուլ օլունղու մալիւ.
մու օլմաղին, վէ շու միւհիմմ իլլին
իսէ թահիլիլ բէք չօղու 7-8 այա
միւհիմմ պուլունմաղին, Պէյօղլու
մէքթէպիլնէ պիր պիւլիւք ֆէտա.
քեարըգ իթմէք նիլէթիլլէ, պիր ա.
տան պէրու պատիհէվա իլլի տէֆ.
թէր տէրսի վէրմէյէ, վէ 15 գատար
շտիլիտանըն պիր սուրէթտէ սէպէ.
պի իհէալարը օլմաղէ պաշլամըշտուր :

Սէքթէպի մէզպուլուն Տիօրէ.
նութիւնու շու իուսուստա ֆագիլ
չօճուգլարընը մահրում պըրագ մմ.
մագ իլլին, հալի վագթը եէրինտէ
օլան չօճուգլարտան, եալընըզ մէզ.
քիւր տէրս իլլին պիրէր մըգտար ա.
լըք ալլնմատընա, վէ թօքլանան բա.
րա իլէ իսէ, ֆուգարա չօճուգլարը.
նա, քեաղըտ, գալէմ, տէֆթէր, քի.
թապ վէ պաղէն էլպիսէճէ մուալէ.
նէթ օլունմասընա գարար վէրմիշտիւք :

Պէյլէ պիր ֆէտաքէարըգտան,
ուսուլմէն միլլէթիմիլլէն թէլէքքիւր

իտեճեկի չէ օյլ տուրուսն, սայիր ազգասերէր տախի շու պապտե չէ վ գէ կէլէրէք, պաղի պէ օյլ պատիհէ վա տերսլէր վիրմէկէ արդուքէշ պու- լունաճապարը էմէլի էղլէպտենտիր:

Պիղէր, շիմտիքի մեքթէպլէրիմի- զին հալլէրին միգտարի բիֆայէ պիւ- տիկիմիղտէն, մեքթէպլէրտէն չըգան չօճուգլարըն հիջ տէյիլ իսէ, շու տէֆթէր թուլմագ ալթուսն պիլէ- ղիլի գօլլարընտա պուլլունտէն իչին, խուսուսու մէղպուրճա, ճիւմլէ թա- ղական խորհուրդլար թարաֆընտան սայ ու հիմմէթ պուլլուլմալընը է- հէմիլլէթտէն ատտ իտէրիլ:

— Ենճանուէր Ինկերուլթիւնուն չօգ տէֆա սէնասըն օգուսուլու- լուր, վէ միլլէթիմիղտէն հէման հէր ֆէրու տախի շու ճէմիլլէթի խայրի- յէնին խայր ու մէնֆաթըն զիյու տէսիլլէ ֆարգ ու ֆէհմիթմէյէ պաշ- լամըշ արը:

Կէլէն կիւնլէր, խաս քէ օյլ կի- տէրէք, մեքթէպլէ կիտիպ, ալլանու-էր գարնտալարըն, կէրէք եւրլիտէն վէ կէրէք թաշալլուտան, խայրիճէ շա- կիրտանը էօնլէրինէ ալարագ տէրս- լէր վէրիպ պատիի մէմնունիլթլէրի օլտուգլարըն կէօրիւկիւմիւլտէ, ֆէվգէլտտէ մէսրուր օլտուգլուսուգ խիւտայէ մալլուլմ տիւր:

Համո ու սէնալէր օլտուն եւմ Իէպպ, պիր վագթթ էհալիմիլ, պիր պիրինի դահվէյէ, մէյիսանէյէ վէ սա- յիր միւհլէր մահէլլէրէ կէօթիւրմէ- յէ թահրիք իտէրէք, սարֆը էվ գաթ ու նուգուտ իթմէքտէ իքէն, շիմտի իսէ, թահսիլի մալլուլմաթ ի- չին, պիրպիրլէրինի մեքթէպլէրէ կէօ- թիւրիւպ, տայիրէյի ատապ ու թէր- պիլէյէ խիսալ իթմէքտէ տիրլէր: Իճէպա թաշալլարտա տախի շու բա- զար կիւն մեքթէպլէրինին կիւն պէ կիւն իհտուս օլունուպ, վէ իլէրու կիթիկիինի նիտա իթմէկէ միւլէստէր օլմայաճագմըլը, թաշալլըլար շու խուսուսուտ թաշ կիպի տուլլուսուգ գալմաղէ իրթիքէպպ իտէճէքլէր մի- մէաղ Լլան:

— Սիսիօնարլարըն Բլէրիգտտէ, միլլէթիմիլ ալլէհիտտէ պին տիւրլիւ- իֆթիրալէր նէշ ու իլան խլէտիք տէնպաշգա, ատէթա պուլթրէրէսթ վէ քէաֆիր տախի չաղըրմագտէ օլ- տուգլարըն պիր գաշ տէֆա պէյան իթմիլլէր տիր, վէ իլթէ պու տէֆա տախի Բլէրիգանըն Ութը նամ զա- ղէթատընտա, այնի սուրէթտէ իֆթի- րա, հէգէյան վէ սէհվիլտթ իլէ տօ- լու պիր ուղուն պահա կէօրիւլմիւլ- օլտուգլունտան, մուլթատարէն թէր- ճիւմլէին պէյան իլէ, պիր պիրինն ուլմաղ վէ իլի մանթըգ գապուլ իթ-

մէղ քէլամլէրինի էհլէ ֆիրառէթին օրիգաթընա հալալէ իտէրիլ:

« Պիր Իրօթէսթան ճէնաղէսի ալէ- հինտէ զուհուրէ կէլէն հագալէլ վէ թէ- ասիւպ Տէր Լլանտէ նէշ օլունան Լը- մէնի իւլ խպարէ պիր գաշ զագէթալէր հագգընտա հեթա ու լաֆընը բասթ կէլէ իսթիմալ էյլէմիլ օլտուգլունտան, փարիս- տէ նէշ օլունան Լըմէնիճէ զագէթանըն Եիւ — Լօրքտէքի միւքիաթիպի հատտէն զիյատէ ինֆիպ կէօթիւրմիլտիր, պէն իսէ էլթագը մէղքիւրէյի ալէստէվիլէ գուլլանը- մագտէ օլտուգլու մանտա հագմըլմտըր, ֆէգաթ Հայլար շիմտիքի հարաքէաթը նա հէմլարիլէրինէ տէվամ իթիլլէրի սու- րէթտէ, էն ֆէնա մանասընա տախի լայրգ տըրլար:

Տիւք տիր քի Լըմէնիլէր պուլթէ- րէսթիլլէ կիպի տայիմա ֆէնա սըֆաթլարա սէղալար տըրլար, զիրա Լըմէնիլէրին շու ճէնագէ ալէհիտտէ իպրագ էյլէտիլլէրի հարէքթլէր, էսիլ Լունանլարըն վէ Թ- մալլարըն հեթանուգլարըն թէճալուգ էյլէմիլ տիր:

Իսթանպուլտան եաղընը պիր գաշ սասթ մէսաֆէտէ Սարմարա հալալիսինտէ վագը Պանտըմա նամ պիր քիւլէք շէ- հիրտէ օյան Իրօթէսթանլար միյանէսին տէ աթվարը հալիմէ վէ նագիքէ իլէ մէ- լուֆ պիր երլիլ Իրօթէսթան վագընըն, տահա սիւտտէ պուլլունան պիր չօճուգլ- խասթ տիւլլէպ վէֆաթ իտէր իսէ տէ, թըֆըլ մէրգուսուն վէֆաթընտան իքի իւլ կիւն էվլէլ, Լըմէնիլէրին ֆիրուսայէ վէ սէրսէրի մագուլէսինտէն միւրէքքէպ պիր իզտիհամը նա, մէրգուսուն խանէսինի մուհասէրէ պիրլէ, չօճուգլու էօլմիւլ զանն իտէրէք, ալար կէօթիւրմէյէճէքլէրինի ա- լէնէն պէյան իտէրլէր: Վէլ հասըլ չօճուգ- էօլլուպ, վէ քէտէրի իսէ էվլատընըն պիր մահէլլէ տէֆն օլունմասընը միլլէթտէն իս- թիրհամ վէ իսթիգան էյլէմիլ իսէ տէ, է- րագլ մագուլէսի ճէնագէյի մէղքիւրիւն իլարաճըն մէն իթմէք իչուն, մէրգուսուն խանէսինի իհաթէ իտէրլէր, վէ միւլթէ- պէրանը միլլէթ, մէմլէքթլին գայիմագա- մընա կիտիպ, ճէնագէսին տէրունի շէհր- տէ կէօթիւլմէսինի մէն իթաիրմէք իւզրէ րիւլլէթ վէրիլլէր վէ գօրգու տախի կէօ- թիւրլէր, վէ շու սուրէթտէ մագստի րէտտիլլէրինէ միւլթաֆագ օլուրլար. չօ- ճուգլուն զէվալլը քէտէրի, հիջ տէյիլ իսէ, քէօքէք կիպի, գըրտա պիր մահէլլէ կէ- միւլմէսինէ րուսաթ իսթէր. Հայլար օնու տախի էսիրկէրլէր. ճէնագէյի քէնտի էվինին պաղէսինէ կէօթմէյէ միւսատտէ օ- լունմասընը րէճա իտէր. Հայլար անը տա- խի գապուլ իթմէղլէր. հէր նէրէտէն իս- թէրլէր իսէ ճէնագէ իլին պիր եր կէօ- թիւրմէրլինի թէքլիֆ իտէր. Հայլար եիսն սէօղ տիյնէմէղլէր. նիհայէթ ալըպ ճէնա- ղէսինի Իսթանպուլ կէօթիւրմէք իսթէր,

Հայլար պունու տախի գապուլ իթմէ- տիքտէն պաշգա, « Ելէ պուրատա կէ- մէճէքսին, վէ նէտէ Իսթանպուլ կէօթիւ- րէճէքսին, սէնին էօլլուն պուրատա գօգ- մալը տըր ու տէյու ճէվապ վէրիլլէր: Պու- հէնկիսմտէ պայաղը խայր էվին էթրաֆընը գուլթաթմըլ օլտուգլունտան, Իրօթէսթա- նըն ֆամիլեսար, էօմիւրլէրինէ տախի գաստ իտէճէքլէր գօրգուսու իլէ, տիթրէմէք իւզ- րէ պուլլունուրլար. վէ ագրպէթ, Ինկի- կիլիլ գօնսօլսու վէքիլինին թէվասսուլթու- իլէ, զէվալլը ատէմ ճէնագէսինի գօմը- սունուն պաղէսինէ տէֆն իտէ պիրիլ ու:

Իլլիտիլիլ Հայլար, հիջ պէ օյլէ պիր պարպարըգ, տէյիլ Պանտըմա, թիւր- քիյանըն հիջ պիր քէօլէսինտէ օլմաղ միւլ- քիւն մի տիր. աճէպա թիւրքիյատա հիւ- քիւմէթ տիմէք, Լըմէնիլլէր մի տիմէք տիր- հաշա. գուլլուգլու պուլլունուլ միսիօնար եալանլարը. ֆէգաթ պիլ օլ միսիօնարըն ինասֆարղըլընը, եալանլարըլընը վէ պէտ- ղէպանլըլընը պըպլամագտան զիյատէ, քէաֆիլէյի Լըրիցական Հայլարըն, վէ խուսուսիլլէ ճէնագէ սահիպինին, միլլէ- լէթիմիլ ալէհիտտէ եաղըլմըլ օյան շէ օյլէ պիր տիւլմէնէ պահարըն շիմտիլէ գատար սիւքիւթ իտուպ տէ ճէրհ իթմէքտէ պու- լունտուգլարըն պըպլամալըլը. լարին նասըլ քի պունտան էվլէլք Սիւ- նատիմիլտէ սէօլլէտիք, տահա շիմ տիքի հալ, միլլէթիմիլին մէգհէպ իլէ պ- րըլմըլ գըրմլարընտա, պիլտէքի գատար միլլէթ դայրէթի կէօրիւլէ պիլմէսի, ալէս- սէվլէ իլին միւլթին օլմայաճագ տըր:

— Սիվասը անատան տօղմա քէօր Պ. Թաղէսուն ճառընը տախի պու- տէֆա թէրմիլ իտէրէք, շունու րէ- ճա իտէրիլ, թարաֆըլդա պունլարը կէօնտէրմէյէ հիմմէթ իտէն զաթ- լարտան քի, Պ. Թաղէսուն պունլա- րը նէ էօլ թուլթարագ էօյրէթէպիւ- միլլէր իսէ, թաֆսիլէն անը տախի պիլթիւրմէյէ հիմմէթ իթսինլէր:

Արդ զմեզ շնչաւոր էակաց սանգուգ- քին պինտ վրի և Լստուածամեծ աստիւ- ճանին վրայ գետիղողն, և զմարդկութիւ- նը գերաշխարհիկ և մայուն երջանկութեան ժառանգ ընողը ո՞րն է. հարստութիւնը, թէ ուժը. ո՞չ, ո՞չ, ասոնք վերը իրենց այս պաշտօնին անյարմար ըլլալը խոստովա- նեցան անմասն ցուցանելով զիրենք այն բա- րեբաղդութենէն: Հապա ո՞րն է մեր ներս- սիդին բնակող, և անհունին կիրպարանքը ունող գերաբուն էակն, որ կըզայ ու կը ճաննայ ու կը հետապօտէ, (այսինքն) կը տրամաբանէ բաղդատելով ու հետեցնելով կը կամի ու կը գործէ: Արդ որովհետեւ այս ամենապարզ և կիրպով մը իր ստեղծ- լին նմանութիւնը ունող էակը մարմնայ ան- ձուկ բանտին մէջ պարփակուեցաւ. իր ստեղծիչը այնպէս ուզի է որ բնաւ բան մը չը գիտնայ, մինչև որ քի այս բանտին մէջ լուսանցոյցներն (այսինքն) զգայութիւններն

Հետ զհետեւ բացուիլ չ'սկսին և թէպէտ այս պատուհաններէն հոգին շատ գաղափարներ ծանօթութիւններ կը հիւրնկալէ սակայն ըստ որում բուն իրեն սեփական եղող յատկութիւններէն (այսինքն) առաքինութիւններէ և խոհանութիւնէ զուրկ կը գտնուի ։ Ինչու որ ասոնք ուղղակի գաղափարներէն չ'են ծագիր ։ ասան ալ քիչ քերէն , ասան մարդկութեան սեռին տրդաբացի պարծանքներն ուրիշ բանով մը չ'են կրնան 'ի ձեռս բերուիլ , բայց միայն գաստիարակութեամբ ։ Արդ ո՞վ պիտի կրնայ համարձակիլ ազգասիրութիւնը մեծ առաքինութիւն մը չէ ըսելու ։ և թէ որ անի կայ առաքինութիւն է՝ անոր մեզի պիտաւ նացու ըլլալը ո՞վ պիտի կրնայ ժխտել , և զանիկայ դաստիարակութեան միջոցաւ ձեռք բերել ո՞ր հասուն միտք պիտի չը մակարեւրէ ։ Վերի դիտողութիւններէն յայտնի կը տեսնուի , ո՞վ տեսար , որ խղճմանը ամէն առաքինութեանց հիմն է ։ ապա ազգասիրութեան ալ , և այս ազգասիրութիւնը առաքինութիւն մը ըլլալով հարկաւոր է ամեն մարդու որ խղճմանը ունին ։ և եթէ հարկաւոր է՝ անհրաժեշտ պարտ մ'է մեզ ասոր գործադրութիւնը ։ և մեր հոգին այն պիտի ստեղծուած մ'է , որ բան մը չը կըրնար ընել կատարելապէս՝ առանց նոյն բանին վրայ անթերի հմտութիւն մը ունենալու , և այս հմտութիւնը կառնու մարդկամ դաստիարակութեամբ կամ վարժութեամբ ։ ապա ուրեմն այս ազգասիրութիւնն ալ ըստ արժանւոյն 'ի գործ դնելն Կարտար ու ներհին դաստիարակութենէ մը կախեալ է ։

Ազգի մը իւրաքանչիւր անհատը իր ազգին ու հայրենեացը հետ առնչութիւն ըսուած կապով այնպէս սերտ կապուած է , որ զանոնք ուրանալով ինքզինքը ուրացած կ'ըլլայ ։ վասնզի մարդոյ մը առանց տեղւոյ և նախնեաց ըլլալը գործոյ մը առանց պատճառի գոյ ըլլալէն տարբերութիւն չունի ։ հարկ է եղարք , թերեւս ձեզմէ մէկը պիտի ըսէ . երբեք ես իմ ազգս մոռացած չ'եմ . անիկայ ինծի ամէն ազգէն աւելի սիրելի է ։ բայց աս ալ գիտնալու ենք , որ առանց պէտք եղած օգնութիւնը ընելու , նկարողած պատկերը , սոսկ միտք պահելն ծոյն պատկերին նմանատիպը եղող իրական բանին հետ շփոթել է . ասկից չ'եմ հետեւցնել թէ մինչև հիմայ ձեր ազգասիրութեան հաւաստիքը տեսնուած չ'են , այլ թէ ամէն մարդ իր կարողութեանը համեմատ շատ քաղելու համար առատ ցանկու է ։

Հոս ո՞վ եղբայրներս և սիրելի աշակերտակիցներս խօսքիս ընթացքը ձեզի կ'ուղղեմ ։ Գրեթէ ազգիս մեծ մասը ձեր սիրոյն համար հոս եկած են , բերկրութեամբ կ'ըսեմ ո՞չ միայն մեր ազգէն այլ և Գունաց և Հռոմեական Հայոց և Տաճկաց հոգեւոր և մարմնաւոր գլուխներն . ինչպէս որ կը տեսնէք մեր ազգին ընդհանրութեան իւրաքանչիւր աստիճանի անձինք խիստ ե-

րախաւոր են մեզ . նախկին է մեր հոգեւոր գլուխ Գեորգ . Կարապետ Ս . Արքեպիսկոպոսն , որն որ իրաւամբ մեր յառաջագիւ մութեան նախատարերց մէկն է . երկրորդ՝ քաղաքիս մէջ գտնուող համազգեսաց պարծանք՝ արժանապատիւ Պետրոս վարդապետն , որն որ իր հոգեւոր ծնողէն քիչ հոգ ունեցած չէ այս մասին համար . երրորդ՝ մաքրակրօն քահանայք . չորրորդ՝ յարգոյ հասարակութիւնն , որոնց միջոցաւ մեր գէմ ելլող բոլոր արգելքներն 'ի փոշի լուծուեցան . հինգերորդ՝ քանի մը անգուգական անձինք , որոնք խելքէ վեր խոհանութեամբ դպրոցիս բարեւաւ ապագայ մը պատրաստեցին . վեցերորդ՝ դպրոցիս գերահանձար դասատուք , որոնց մեր դպրոցին մէջ այս պաշտօնը վարելն անշուշտ աստուածային նախախնամութեան արգիւնքն է ։ Քանզի մեր վարժապետաց նախկին՝ հայկաբանութեան գերահանձար դասատու Մանուկ Պողոսեան վարժապետն՝ որ Պօլսոյ մէջ այս պաշտօնը վարող՝ և հազար կամ այլ աւելի ամսական առնող անձերուն հաւասար է՝ և աւելի կ'աշխատի նոյնպէս քաջահանձար և անձանձիր Պետրոս Պալիօզեան վարժապետն , որ երեք ընդունելու՝ այսինքն Գաղղիերէնի Խոտալիւրէնի և Զունարէնի մէջ իր ունեցած կատարեալ հմտութեան առթիւր վերոյգրեալին չափ ամսականի արժանի է . ասոնց մէկը երկու հարիւրով , և միւսը հարիւր յիսուսով . այսպիսի են Անդրանիկ և Վարդան մեծիմաստ վարժապետներն ։ Ուրեմն սիրելի եղբարք , յատկապէս մեզի եղած այսչափ երախտաց մոռացող ըլլալը քարկրու և փայտերու յատկութիւն է , և ոչ մերը ։ Եւ եթէ պատահութիւն մը մարդուն բոլոր կենացը մէջ անգամ մը հազիւ կրնայ պատահիլ չ'մոռանք , ուրեմն չը մոռանք կ'աղաչեմ այս պատահութիւններն ըստ արժանւոյն 'ի գործ դնելն . վասն զի անցեալ ժամանակը անգարծ է և պատեհութիւնք անկէ անբաժան են ։

Թաւրեոս Պալիկ
Կեղե-բեանց .

Ի Լ Ա Ն Ա Թ

Վերեւ գտնուող նոտա , իսկէլէ պաշտօնաւ լլաւ՝ ալթը պիր պապ գահ վէ . վէ իթթիալինուէ պաղգալ տիւրքքեանը սաթըլը օլտու գլարին տան , թալիս օլանլարը , Սեփեթի խանլուտ 4 նու մէրօլու օտայա պուլ յուրմալարը պէյան օլուուուր ։

— Հիւնքեար իսկէլէսի ճէմիյէ . թինին քէսիմլէրի թէքիլ օլմուշ օլմաղին , Սահմուլ բաշաուտ , վէ թանգարան իթեցասիրոյցաէ սաթըլմագաւէ սիր ։

ՄԵՍԳԻՏԻ ԳԵԱԹ	ԲԱԶԱՐ ԵՐԺԵՍԻ			
	ՅՈՒՆԻՍ 10			
	սոման	լիւլի	լիւլի	լիւլի
Օսմանլը իւրաք	167 30	171 30		
Ինկիլիզ	185 20	188 20		
Փրանսիզ	148 30	150 30		
Իմպերիալ	150 30	154 30		
Գարպօն	28 10	28 03		
Գրքմից	86 20	88		
Պէշիք Էար . պինտէ	560	580		
Խալիկէ Թահլիլ	70 5	71 10		
Սէհիմ	79	74		
Գօնաօլտէ Էսկի	60 15	61 10		

ՍԱԼԸ	ՅՈՒՆԻՍ 12			
	սոման	լիւլի	լիւլի	լիւլի
Օսմանլը իւրաք	172 30	169 20		
Ինկիլիզ	188 30	185 20		
Փրանսիզ	151	150		
Իմպերիալ	154	153		
Գարպօն	28 35	28 10		
Գրքմից	87 30	88 30		
Պէշիք Էար . պինտէ	585	530		
Խալիկէ Թահլիլ	02	72 10	69 13	
Սէհիմ	75	75 30		
Գօնաօլտէ Էսկի	65	6 10		

ԶԱՐԿԱՎՊԱ	ՅՈՒՆԻՍ 13			
	սոման	լիւլի	լիւլի	լիւլի
Օսմանլը իւրաք	170 20	171		169 20
Ինկիլիզ	187 20	187 30		186 20
Փրանսիզ	150	150 10		150
Իմպերիալ	153	153 10		153
Գարպօն	28 15	28 20		28 10
Գրքմից	87	87 20		87
Պէշիք Էար . պինտէ	580	585		570
Խալիկէ Թահլիլ	72 10	74 30		
Սէհիմ	73 30	73		
Գօնաօլտէ Էսկի	63 10	62		

Միւնաթիլի Էրմիսյան սէնէվի գրքմիթի , Էա . նի 150 նիւսիսի 200 զուրուշ , վէ ալթը ալթը , Էանի 75 նիւսիսի 100 զուրուշ գալիմէ աղաք օլալաք բէշիման Էտա օլուանաղաք օլալաք ։ Վէ բոթա վարապը միւնթիլի իւզլիլի օլալաք , հէր պիր նիւ . մերօսանտան Էաղլըմալիլի , վէ պիր նիւսիսի 60 վարապա սաթըլմագաւէ տիր ։

Միւնաթիլի Էրմիսյան հաթմատա իւշ տէֆա , Էանի սաղ , բէշիլմիլի վէ ճուսա իրթէսի կիւն , լէրի թապ ու նէշ օլուանաղաք տիր ։

Իւնաթիլի պէշիք Էրմիսյան իւշ տէֆա իւն 5 զուրուշ , իրթիլի տէֆա իւն 2 զուրուշ վէ իւ . լիւնձիւ տէֆա իւն 60 վարա տիր ։

ՄԵՍԳԻՏԻ ԳԵԱԹ

ԱՍԻԹԱՆ . Պէշիք Էանի խանտա Էօգաթի գա . բուսու ապրէսիտէ . Կ՞ 7 :
ԻԶՄԻՐ . Հաշտնիլ Ընկիլութիւն ։
ԵՏԻՐԵ . Էրմիսյան միւնթիլի Էաղլախանէսիտէն . Թորոս աղա Եօղլանէսիտէն ։
ԳԱՅՄԵՐԻ . Պետրոս աղա Փրէնքեան ։
ՊԱՌԻՍԱ . Հաճի Դանիէլ աղա կիւմիւլէան , վէ Պետրոս աղա Պէրպէրեան ։
ԹՕԳԱԹ . Կարապետ աղա Գառնէման ։
ԱՏԱՆԱ . Նաղարէթ աղա Էանապէան ։
ԹՅՐԱՌԻՍ . Միքայէլ աղա կէշլէրեան ։
ՄԱՐԱ . Հաճի Գեորգ աղա Մուրադեան ։
ՍԻՂԱՍ . Հաճի Ստեփան աղա Տիւրաթեան ։
ՄԱՆԶԵՍԹԵՐ . Խալիկ աղա Սիմանեան ։
ՄԵՐԶԱՆԻՍ . Հաճի Կիրակոս աղա Պառաւեան ։
ԹԱՊԱՌԱՆ . Վարդան աղա խոշէան ։
ՄԱՍԸ . Էաւարշ աղա Արփիարեան ։

ՄԻՒՆԱՏԻՅԻ ԵՐԺԻՅԱՍ

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ . ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ՄԱՍԹԱՍ ԵՐԺԵՍԻ ԲԱՆԱԿԻՍ ԵՐԺԵՍԻ ԵՐԺԵՍԻ 17

Յ ՄԻՒՆԱՏԻՅԻ ԵՐԺԻՅԱՍ ԹԱՊԱՌԱՆԵՐԵՐ